

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๓

วันที่ ๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง
ขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสอง
หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองใด
พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้อง
ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด
และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๙๑ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง
ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ได้ ภายในเวลาที่กำหนด
- (๒) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้ง
ติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน
- (๓) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคน เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๔) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็น
ระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมี得有เหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุตามมาตรา นี้ ให้นายทะเบียน
ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริง ให้นายทะเบียน

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพรรคการเมืองนั้น สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสอง เห็นว่าการประกาศของ นายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือ กรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ

มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับกรณีที่พรรคการเมืองมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาฟังเป็นที่ยุติว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ประกาศรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเทียนแห่งธรรมเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑ มีนายธนากร วีรกุลเดชทวี เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งพรรคเทียนแห่งธรรมต้องจัดให้มีสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ห้าพันคนภายในหนึ่งปี และจัดให้มีสาขาพรรคในแต่ละภาคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเทียนแห่งธรรมเป็นพรรคการเมือง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖

พรรคเทียนแห่งธรรมได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด สำหรับการรับสมัครสมาชิกพรรคนั้น สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรม จำนวน ๕,๘๐๙ คน จากแผ่นซีดีรอม ที่พรรคเทียนแห่งธรรมจัดส่งให้พบว่า มีข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมเพียง จำนวน ๕,๕๓๖ คน และเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งผล การตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมให้พรรคเทียนแห่งธรรมทราบว่า ข้อมูลที่ส่งให้กรมการปกครอง ตรวจสอบ จำนวน ๕,๕๓๖ คน นั้น ผลปรากฏว่า ตรวจสอบพบความมีตัวตนและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๕,๑๖๐ คน มีชื่อซ้ำซ้อน จำนวน ๒๑ คน จึงมีสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมที่มีตัวตนและ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๕,๑๓๙ คน และได้ตรวจสอบความซ้ำซ้อนระหว่างพรรคจากระบบ ฐานข้อมูลพรรคการเมือง ปรากฏว่า ไม่พบว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด จำนวน ๓,๓๗๙ คน พบว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นที่ยังดำเนินการอยู่จำนวน ๑,๗๑๙ คน และเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบ เลิกพรรค และสิ้นสภาพ จำนวน ๔๑ คน

หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมมีหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลรายชื่อสมาชิกพรรคที่ซ้ำซ้อนของพรรคเทียนแห่งธรรมที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นเพื่อที่ทางพรรคจะได้นำข้อมูลไปตรวจสอบว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นหรือไม่ หรือมีการแอบอ้างว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นโดยผู้สมัครผู้นั้นไม่รู้เห็นหรือไม่สมัครใจ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ แจ้งให้หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมทราบว่า พรรคเทียนแห่งธรรมสามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนของสมาชิกพรรคได้ด้วยตนเองจากระบบบริหารฐานข้อมูลพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมที่ซ้ำซ้อนกับพรรคการเมืองอื่น ทั้งนี้ ในการรับสมัครสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมต้องตรวจสอบคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ก่อนรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค โดยพรรคเทียนแห่งธรรมได้รับหนังสือแจ้งเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๒ พรรคเทียนแห่งธรรมไม่ได้ดำเนินการแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๑/๔๒๐๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมตรวจสอบข้อมูลรายชื่อสมาชิกที่ซ้ำซ้อน แล้วแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออีกครั้งหนึ่ง และแจ้งด้วยว่าหากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วจะถือว่าพรรคเทียนแห่งธรรมไม่ประสงค์จะชี้แจง ซึ่งหัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๓ และเมื่อครบกำหนดสิบห้าวันที่หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมต้องแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลรายชื่อสมาชิกที่ซ้ำซ้อน ปรากฏว่า หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมไม่ได้ดำเนินการแจ้งผลการตรวจสอบให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นว่าพรรคเทียนแห่งธรรมไม่สามารถดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ซึ่งมีผลให้สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้มีประกาศเรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ พร้อมได้แจ้งให้พรรคเทียนแห่งธรรมทราบแล้ว และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๕๘ ง ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๑/๔๒๐๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้หัวหน้าพรรคเทียบแห่งธรรมตรวจสอบ ข้อมูลรายชื่อสมาชิกที่ซ้ำซ้อน แล้วแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ถือว่าพรรคเทียบแห่งธรรม ไม่ประสงค์จะชี้แจง และจะพิจารณาจากพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่ พรรคเทียบแห่งธรรมได้รับ หนังสือดังกล่าวปรากฏตามหลักฐานใบตอบรับไปรษณีย์ด่วนพิเศษซึ่งมีผู้รับลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๓ เมื่อครบกำหนดให้ยื่นคำชี้แจงแล้ว หัวหน้าพรรคเทียบแห่งธรรมก็ไม่ได้ดำเนินการแจ้งผลการตรวจสอบ ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด เห็นได้ว่า พรรคเทียบแห่งธรรมไม่สามารถที่จะพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ทางพรรคมีการดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ได้อย่าง ครบถ้วนถูกต้อง และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคเจ็ด ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีทะเบียนสมาชิก พรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทะเบียนดังกล่าว เป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น” เป็นข้อสันนิษฐาน ของกฎหมายที่บัญญัติให้เป็นคุณต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง ของทุกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทะเบียนดังกล่าวเป็นทะเบียน ที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น เมื่อพิจารณาประกอบกับประกาศ นายทะเบียนพรรคการเมือง ฉบับลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การรับสมัครสมาชิกพรรคการเมือง การจัดทำและแบบทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองและวิธีการแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔ กำหนดว่า “ในการรับสมัครสมาชิก พรรคการเมืองต้องจัดทำใบสมัครสมาชิกพรรคการเมือง โดยมีรายละเอียดของผู้สมัครสมาชิกอย่างน้อย ดังต่อไปนี้ ... (๑๐) คำรับรองของผู้สมัครสมาชิกว่าตนเองมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่น อยู่ในขณะเดียวกัน และคำรับรองของนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองว่าได้ตรวจสอบคุณสมบัติ ของผู้สมัครสมาชิกแล้ว มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งนายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีคำรับรองก่อนว่า ได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิก ว่ามีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็มิได้มีคำรับรองจาก นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคเทียนแห่งธรรมไม่ได้ชี้แจงหรือพิสูจน์ให้เห็นเป็นอย่างอื่น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้พิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางการสอบสวนว่า พรรคเทียนแห่งธรรม มีสมาชิกไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญยังเปิดโอกาสให้พรรคผู้ร้องชี้แจง แสดงพยานหลักฐานหักล้างพยานหลักฐานของผู้ถูกร้องอีกครั้งว่า ข้อมูลในระบบบริหารฐานข้อมูล พรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อผิดพลาดหรือไม่ ประการใด แต่ผู้ร้องไม่ได้ ชี้แจงให้ศาลทราบ ถือได้ว่าพรรคผู้ร้องไม่มีความประสงค์ที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าพรรคมีการดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ได้อย่างครบถ้วนถูกต้องแล้ว และไม่สามารถพิสูจน์ ให้เห็นเป็นอย่างอื่นนอกจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

พิจารณาแล้วจึงเห็นว่า ประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ประกาศให้พรรคเทียนแห่งธรรม สิ้นสภาพพรรคการเมือง เป็นคำสั่งที่ชอบแล้ว เหตุผลของพรรคเทียนแห่งธรรมผู้ร้องฟังไม่ขึ้น จึงเห็นควร ให้มีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ